

TEKNOLOGIFORSTÅELSE

DANSK 9. KLASSE
FORÅR

ER DET FUP ELLER FAKTA NÅR DU LÆSER NYHEDER PÅ NETTET?

Udarbejdet af Tina Hejssel i samarbejde med Anja Godtliebsen, Rasmus Fink Lorentzen, Lone Nielsen og Alice Nissen *

*Materialet er udviklet af Københavns Professionshøjskole, Professionshøjskolen UCN, VIA University College samt læremiddel.dk for Børne- og Undervisningsministeriet under rammerne for Forsøg med teknologiforståelse i folkeskolens obligatoriske undervisning. Læs mere om forsøget på www.tekforsøget.dk og www.emu.dk.

KØBENHAVNS
PROFESSIONS
HØJSKOLE

LÆRE
MIDDEL
DK

VIA University
College

UCN

RAMBOLL

INDHOLDSFORTEGNELSE

1. Forløbsbeskrivelse	3
1.1 Beskrivelse	5
1.2 Rammer og praktiske forhold.....	5
2. Mål og faglige begreber.....	8
3. Forløbsnær del.....	11
3.1 Introfase: Forforståelse og kompetencer	11
3.2 Udfordrings- og konstruktionsfase.....	15
3.3 Outrofase: Ny forståelse og nye kompetencer	18
4. Perspektivering.....	20
4.1 Evaluering	20
4.2 Progression.....	21
4.3 Differentieringsmuligheder	21

Version 2

Dette er version 2 af forløbet. I revisionen af forløbene har vi arbejdet med at præcisere mål, rammer og aktiviteter. Der er ikke ændret fundamentalt ved forløbet, så materialer, som er udviklet til den konkrete undervisning på skolerne på baggrund af den første version af forløbet, vil stadig kunne anvendes.

Vær opmærksom på at du altid selv skal sikre dig, at databeskyttelsesforordningen (GDPR) bliver overholdt i arbejdet med den konkrete teknologi eller internet-tjeneste i prototypen. Prototyperne er skabt med afsæt i et princip om, at eleverne ikke må dele personlig information med gratis teknologier. Det er dog i hvert tilfælde nødvendigt at tage konkret stilling til, hvordan teknologien eller tjenesten anvendes i tilrettelæggelsen af den konkrete undervisning. Undersøg altid om teknologien kan tilgås via unilogin eller anden sikker undervisningsadgang.

Følgende prototype er fremstillet med fokus på elevernes digitale myndiggørelse. Der er blevet ønsket et konkret forløb som fokuserer på digitale teksters troværdighed. Det giver god mening, da der herfra kan tages afsæt til en videre dialog med fokus på elevernes meningsdannelse ift. tekster i det offentlige rum. Derfor findes der bud på videre aktiviteter og fordybelsesområder til sidst i denne prototype.

1. Forløbsbeskrivelse

Dette forløb skal handle om troværdighed i digitale tekster – her med fokus på fake news og misinformationer. Det didaktiske design vil koncentrere sig om, hvordan nogle tekster kan manipulere, overbevise og vildlede os, og hvilke farer der kan være forbundet med dette i forhold til meningsdannelse i det offentlige rum. Forløbet sigter mod elevernes oparbejdelse af den digitale myndiggørelse, hvor faglige begreber som brugssituation, intentionalitet og konsekvensvurdering kommer til udtryk gennem arbejdet med kildekritik og faktatjek ift. valgte teksteksempler.

Billede hentet på Pixabay 20.4.2020

Progressionen i forløbet bevæger sig gennem tre stadier, hvor vi starter i analyser og dekompositioner af multimodale tekster, for til sidst at fokusere på designprocesser og fremstilling, når eleverne skal lave egenproduktioner af en falsk nyhed. Målet med produktet er at styrke elevernes argumentation.

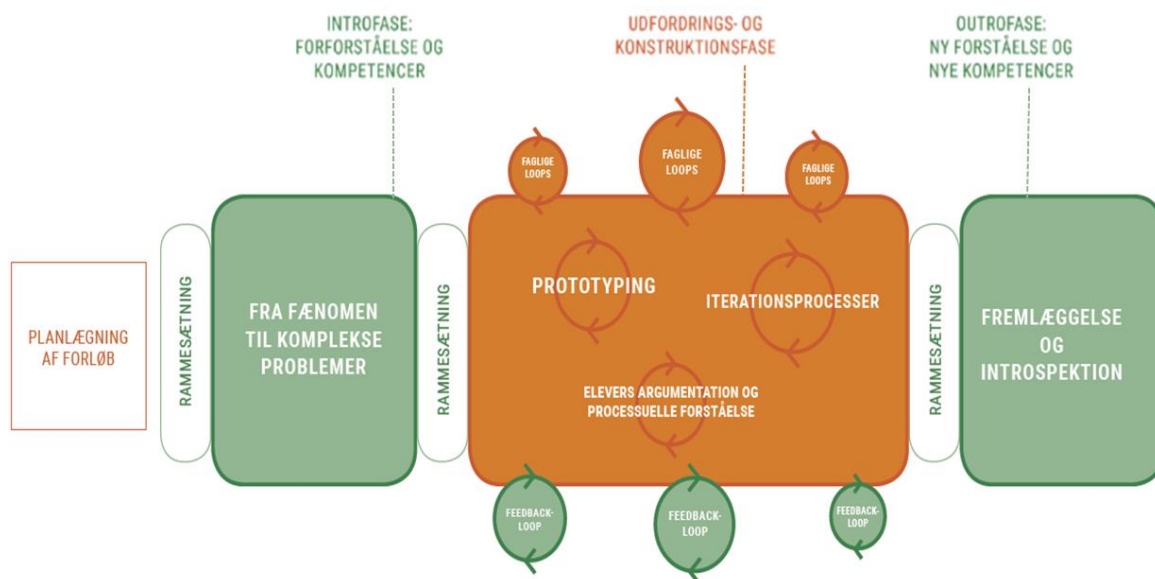
Forløbet her fokuserer på teksters strukturer samt remixing af teksters modaliteter frem for indholdsdelen, som normalt ville få mere plads i det "klassiske" danskfag.

Forløbets tre dele ser derfor således ud:

1) Analyse og kendskab til aktuelle tekster – her fokus på fake news og fuphistorier (Reception af tekster og fokus på brugssituation (herunder konsekvensanalyser))
2) Remix og modellering af digitale nyhedstekster (Manipulation med tekster og dekomponering af tekster)
3) Egenproduktion og "udgivelse" af falsk nyhed (Design, produktion og formidling af tekster samt fokus på argumentation)

Forløbets tre dele matcher det didaktiske format for prototyperne med en introducerende del (hvor problemfeltet med fake news iscenesættes), en mere undersøgende/eksperimenterende del (hvor digitale tekster dekomponeres, og hvor faglige loops introducerer teknologien) og en outro-del med produktion, opsamlinger og evalueringsaktiviteter (se figur 1).

Figur 1: Forløbsmodel for prototyperne

Dette forløb om fake news kan med fordel ses som en forlængelse af forløbet fra 8. klasse som handler om Robotjournalistik. En kobling mellem de to forløb kunne bl.a. synliggøres via problemstillingen om, hvordan nyhedshistorier opstår på andre baggrunde end reelle nyheder. Det

kunne være via indsamlet data, spin af historier, brug af algoritmer og andet. Dermed vil emner som kommunikationskritik og teksters troværdighed været et bindeled mellem de to forløb. Forløbet om Robotjournalistik (8. klasse, dansk) findes på tekforsøget.dk.

1.1 Beskrivelse

Næsten alle besøger hver dag internettet – enten via hjemmesider, sociale medier eller nyhedskanaler. Flere steder kan vi støde på nyheder og opslag som misinformerer os. Fupnyheder – eller fake news – er historier, der klæder sig ud som nyheder, men som reelt ikke er det. Nyhedshistorierne eller falske opslag er ofte opbygget som sammensatte tekster og struktureret på særlige, men stadig forskellige måder, for at de virker, som de skal. Alt dette er afgørende for, hvordan vi både bruger, læser og forstår nyhederne, og dette forløb sætter derfor fokus på både analyse af de falske nyheders funktionalitet, men også hvordan de manipulerer med os. For at nærme os en mere dybdegående forståelse, skal eleverne selv remixe og modellere falske nyheder. Samlet skal det gerne føre til oparbejdelse af elevernes forståelse af fupnyhedernes strukturer, så de videre får en bevidsthed om teksternes konsekvenser i vores offentlige rum.

Fake news – en begrebsafklaring:

Fake news er falske nyhedsprodukter, der foregiver at være sande, og som bevidst vildleder modtageren. Typisk drejer det sig om artikler på nettet, der på overfladen ligner rigtige artikler, og som foregiver at berette om noget, der virkelig er sket, men som ikke er det.

En artikel eller et andet tv-/medieindslag kan dog ikke kaldes fake news udelukkende, på baggrund af en forkert oplysning, det afhænger af, om fejlen er begået med vilje for at vildlede modtageren (Kilde: T. May m.fl. (2018). *Fake News*, s. 24. DanskLærerforeningen.).

Produkt

Til sidst i dette forløb er det ideen, at eleverne udarbejder en falsk nyhed – en multimodal tekst. Via den producerede tekst skal eleverne vise kendskab til falske historiers strukturer, indhold samt virkning. Hensigten er, at eleverne skal blive bevidste og kritiske myndige modtagere, når de fremover møder fuphistorier og misinformation på nettet, som kan give både personlige, politiske og samfundsmæssige konsekvenser.

Det digitale produkt fremlægges på et "redaktionsmøde", hvor der både gives og modtages feedback af hele klassen. Derefter "udgives" de falske historier for flere interesserede læsere.

1.2 Rammer og praktiske forhold

1.2.1 Samlet varighed

Hele forløbet er estimeret til en varighed på ca. 10-12 lektioner à 45 minutters varighed. På denne måde kan forløbet strække sig over ca. to ugers undervisning. Forløbet kan også afvikles som en emneuge.

Da der er rigeligt med indhold i forløbet, plus eleverne skal arbejde med egenproduktioner, kan forløbet forlænges. Forløbet her er forholdsvis stramt tilrettelagt, og der kunne nemt være brugt mere tid på de faglige loops. Ønskes der mere fordybelse i de enkelte faser, kan hver enkelt af disse forlænges tidsmæssigt og andre aktiviteter kan inddrages (se sidst i prototypen under punktet perspektivering).

De ca. 10-12 lektioner er delt ind i 3 blokke:

BLOK 1 (3-4 LEKTIONER):	BLOK 2 (3-4 LEKTIONER):	BLOK 3 (4-5 LEKTIONER):
HVAD ER FAKE NEWS? HVORDAN ER EN FAKE NYHED BYGGET OP?	REMIXING OG MODELLERING MED FAKE NEWS BRUG AF DIGITALT VÆRKTØJ: TWINE	PRODUKTION AF EGEN NYHEDSHISTORIE + VURDERING/EVALUERING

1.2.2 Materialer

Eleverne skal gennem hele forløbet bruge computere med internetadgang, og i den sidste del kan eleverne også bruge telefoner med indbygget kamera, så de selv kan producere billeder og evt. små videoer til deres fuphistorier.

Ressourcer til forløbet ses her samt på www.tekforsøget.dk/forlob.

Oversigt over forløbets ressourcer:

RESSOURCE	HVORNÅR SKAL DEN INDGÅ I FORLØBET?	HVOR FINDER JEG RESSOURCEN?
Samlede slides til forløbet I disse slides finder I måloversigter, bud på arbejdsopgaver, links til tekster plus noter m.m. til lærere og elever	Gennemgående slides som stillads til hele forløbet. Både til introfase, udfordrings- og konstruktionsfase og outfase.	Link til Slides til lærere: kortlink.dk/267fu
En liste med litteratur og nyttige links/baggrundsviden + korte forklaringer om fake news	Introfasen	Link til Ressource til lærer: kortlink.dk/267fv

Online spil Simuleret virkelighed til spredning og udarbejdelse af fake news	Introfasen	Link til online-spil: https://www.getbadnews.com/#intro
Kort introduktion til det digitale værktøj Twine	Udfordrings- og konstruktionsfasen	Link: kortlink.dk/267fw Link til det digitale værktøj: http://twinery.org/
Evalueringsværktøj	Outrofasen	"Lærerens tjek" Link: kortlink.dk/267hr Lærerens tjek – Fup eller fakta – dansk 9. klasse

Det er ideen at læreren frit kan tage disse ressourcer og bruge dem som de er, eller justere og revidere dem, så de passer til klassen og tidsrammen.

1.2.3 Lokaler

Der kan arbejdes i klasselokalet, men gruppelokaler eller -faciliteter vil gavne aktiviteterne. Skal eleverne filme eller tage billeder til deres egenproduktion, er det måske nødvendigt at bruge udearealer.

1.2.4 Videnspersoner og andre eksterne aktører

Umiddelbart behøver I ikke inddrage andre videnspersoner eller flere aktører. Måske det er rart at sparre med en kollega, som har erfaringer med fake news i undervisningssammenhænge, men det er ikke et krav/en nødvendighed.

1.2.5 Tværfaglighed

Det kan være relevant at arbejde tværfagligt, når eleverne skal producere deres egen fuphistorie. Det kunne være i samarbejde med samfundsfag, hvor der muligvis er politiske- eller sociale og kulturelle temaer på skemaet. På den måde kan eleverne arbejde med at transformere deres viden fra et felt til et andet samt udvide deres fagsprog endnu mere.

2. Mål og faglige begreber

Dette forløb fordyber sig primært i færdigheds- og vidensområdet Digital myndiggørelse, som er en del af kompetenceområdet Kommunikation i teknologiforståelse integreret i dansk. De yderlige mål som indgår i dette forløb hentes generelt i danskfagets 4 kompetenceområder. Under kompetenceområdet Fremstilling arbejder eleverne med Digital design og designprocesser, da eleverne skal rammesætte og konstruere en mindre designproces i form af produktion af en falsk nyhed.

Mål i relation til forløbet:

KOMPETENCE OMRÅDER	KOMMUNIKATION	LÆSNING	FREMSTILLING	FORTOLKNING
Kompetencemål (efter 9. klassetrin)	Eleven kan deltage reflekteret i kommunikation i komplekse formelle og sociale situationer	Eleven kan styre og regulere sin læseproces og diskutere teksters betydning i deres kontekst	Eleven kan udtrykke sig forståeligt, klart og varieret i skrift, tale, lyd og billede i en form der passer til genre og situation	Eleven kan forholde sig til kultur, identitet og sprog gennem systematisk undersøgelse og diskussion af litteratur og andre æstetiske tekster

<p>Færdigheds- og vidensmål (efter 9. klassetrin)</p>	<p>Digital myndiggørelse</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Eleven kan vurdere egne og andres digitale artefakter i forhold til artefaktets komposition ■ Eleven har viden om modeller til analyse af digitale artefakters komposition og anvendelse muligheder ■ Eleven kan kritisk reflektere over digitale artefakters betydning for individ og samfund ■ Eleven har viden om digitale artefakters betydning for individ og samfund <p>Dialog</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Eleven kan argumentere og informere ■ Eleven har viden om argumentations- og informationsformer <p>IT og kommunikation</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Eleven kan diskutere etiske spørgsmål vedr. kommunikation på internettet ■ Eleven har viden om kommunikationsetik 	<p>Finde tekst</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Eleven kan kildekritisk vurdere bruger og ekspert produceret indhold ■ Eleven har viden om afsenderforhold og genrer på internettet <p>Sammenhæng</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Eleven kan sætte tekster ind i sammenhæng ■ Eleven har viden om sammenhæng mellem tekst og kontekst 	<p>Digital design og designprocesser</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Eleven kan med digitale teknologier fremstille digitale artefakter, der passer til genre og situation ■ Eleven har viden om fremstilling med digitale teknologier ■ Eleven kan argumentere for egne valg og fravalg i en designproces og reflektere over egen designkompetence ■ Eleven har viden om forskellige argumentationstyper og om udvikling af egen designkompetence <p>Planlægning</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Eleven kan selvstændigt formulere en afgrænset opgave ■ Eleven kan tilrettelægge proces fra ide til færdigt produkt <p>Fremstilling</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Eleven kan udarbejde opinions- og ekspressive tekster ■ Eleven har viden om argumenterende og reflekterende fremstillingsformer 	<p>Vurdering</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Eleven kan vurdere teksters udsagn og kvalitet ■ Eleven har viden om vurderingsmetoder vedrørende teksters kvalitet <p>Perspektivering</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Eleven kan sætte teksten i relation til aktuelle problemstillinger ■ Eleven kan sætte tekster i relation til mulige fremtidsperspektiver
---	--	--	---	--

Konkretiserede læringsmål

- Eleven kan gennemskue teksters troværdighed
- Eleven kan kritisk reflektere over teksters afsender-modtagerforhold
- Eleven får viden om teksters brugssituation og intentionalitet, og kan herfra foretage en konsekvensvurdering
- Elever kan sætte læste tekster i relation til aktuelle problemstillinger om fake news

Centrale (teknologi)faglige begreber

CENTRALE TEKNOLOGIFAGLIGE BEGREBER	FORKLARING
Struktur	Strukturering kan i denne sammenhæng forstås som, hvordan tekster er opstillet ift. læsbarhed/transparens, modificerbarhed og modularitet. Digitale tekster og artefakter bliver hurtigt forholdsvis komplekse, og det er umuligt at overskue alle detaljer på en gang. Det er derfor vigtigt at opdele teksten i mindre dele, der hver især kan overskues og forstås som et hele. Via analyse af strukturer opdager man på sigt et genkendeligt mønster.
Modellering	Begrebs- og tekstmodellering i forbindelse med analytiske aktiviteter, der har til formål at give forståelse af et problemfelt/en bestemt teksttype.
Remix	Når man tager dele fra forskellige udgivelser/tekster, og sætter dem sammen på ny måde, der skaber et nyt udtryk/en ny udgave/en anden version (alla remediering).
Redesign	Redesign omhandler design af en alternativ løsning på baggrund af forudgående analyser og vurderinger. Når vi i danskfaget redesigner en tekst, kan vi tage udgangspunkt i en kendt tekst og fx ændre på dennes form – altså en remediering af teksten.
Konsolidering	At "lægge til" eller "samle sammen", og på den baggrund skabe en ny tekst. At styrke og sikre en ny holdbarhed.
Brugssituation	Brugssituation betegner en situation, hvori et digitalt artefakt (her en digital tekst) bruges. En brugssituation omfatter personer og de fysiske omgivelser, men også den kultur og de omstændigheder, der har betydning for brugen af teksten.
Dekomponering	Dekomponering betegner opdeling/nedbrydning af et hele i dele – det modsatte af aggregering. Ift. danskfaget: at man bryder en tekst ned i mindre dele/modaliteter via en analyse.
Computational tankegang	Computational tankegang er et af <i>teknologiforståelse</i> som fags fire kompetenceområder. Det er en samlet betegnelse for de processer, som indgår i at modellere et problem, så det kan behandles effektivt af en computer. Dette omfatter analyse, modellering og strukturering af data, datarepræsentationer og dataprocesser. Centrale begreber i den forbindelse er data, algoritmer, strukturering og modellering.

Ordforklaringerne er lavet frit efter fagets ordliste som findes på EMUs hjemmeside: <https://emu.dk/grundskole/teknologiforstaaelse/ordliste> og "Den store danske".

3. Forløbsnær del

Dette forløb bærer som sagt præg af både analyse (reception), remix/modellering og produktion af fake news. Analysedelen kommer særligt til udtryk i den første del af forløbet, hvor vi arbejder med fuphistorier set "udefra" ift. deres strukturer og indhold, hvorimod den remedierende og producerende del træder frem, når vi selv remixer og skaber nye fake news "indefra". Denne vekslen er prioriteret for at give eleverne et fagligt ordforråd inden for området med fake news og sammensatte tekster, og samtidig for at give dem redskaber og færdigheder til at forholde sig kritisk til andres og egne tekster/produktioner.

3.1 Introfase: Forforståelse og kompetencer

Første blok (3-4 lektioner) introducerer til fake news som teksttype samt deres indhold og strukturer. Spørgsmål som "Hvad er fake news?", "Hvordan er en (falsk) nyhed bygget op?" plus "Hvilke tekstdele består nyheden af?" bliver centrale spørgsmål i forløbets første del. For at kunne besvare de tre overordnede spørgsmål, skal eleverne undersøge konkrete teksteksempler. Tanken er, at eleverne på den måde opdager, at de forskellige nyheder og opslag ikke er helt ens. Formålet med introfasen er at gøre arbejdet med fake news til en meningsfuld problemstilling for eleverne.

Videre i prototypen finder I eksempler på didaktiske greb samt valgte tekster til ovenstående arbejde.

3.1.1 Varighed

Estimeret til 3-4 lektioner à 45 minutter

3.1.2 Problemfelt

Forløbet beskæftiger sig med falske nyheders mulige konsekvenser for os modtagere. Via forskellige opgaver konkretiseres det, hvad fake news er, og hvordan de kommunikerer og virker. Når vi vælger at arbejde med fake news ift. teknologiforståelse, skyldes det, at kendskabet til tekster som misinformerer os, har særlige "kommunikationskoder". I dette fag kan der netop gøres plads til sådanne elementer i analysen af fake news grundet kompetenceområdet Digital Myndiggørelse, da det kan medvirke til at eleverne får øje på en anden form for informationskvalitet ved at blive bevidste om teksternes strukturer.

Kendskabet til falske tekster og deres strukturer *kan* være med til at afklare forskellige formål med at udgive og dele disse tekster via internettet; er tekstens indhold fup og dermed usand? Er der bevidst afsendt en opdigtet historie?

Uanset formålet skal vi lære at forholde os kritiske, for vi bliver nogle gange snydt: Hvad er intentionen med teksten? Hvilke markører findes for at nyhedshistorien betragtes som troværdig? Manipulerer de forskellige historier med os, eller har vi stadig magten over, hvornår og hvordan vi agerer i mødet med digitale tekster?

Det er målet at eleverne oparbejder en bevidsthed om falske nyheders struktur og virkning, som er brugbar viden både i analysen- samt i produktionen af nye (misinformerende) tekster.

3.1.3 Problemstilling

- Hvad er fake news?
- Hvilke nyheder og informationer er troværdige?
- Hvordan kan jeg som modtager af en nyhed gennemskue om den er manipulerende?
- Hvilke konsekvenser skaber misinformationer i vores daglige offentlige liv?

3.1.4 Iscenesættelse/scenarie:

For at spore eleverne ind på feltet med misinformationer og falske nyheder præsenteres de bl.a. for små videofilm og flere forskellige teksteksempler. Nogle tekster vil være mulige at sammenligne.

Begrebet troværdighed kommer i fokus, og en begrebsafklaring vil finde sted. Derefter følger faglige loops med fokus på falske nyheders struktur. I den forlængelse arbejdes der med, hvordan man gennemskuer teksters informationskvalitet.

Se ressourcen med slides til forløbet for teksteksempler, modeller til tekstarbejdet og bud på opgaver til eleverne.

RESSOURCE	FAGLIGE MÅL:	HVOR FINDER JEG RESSOURCEN?
Samlede slides til forløbet I disse slides finder I måloversigter, bud på arbejdsopgaver plus noter m.m. til lærere og elever	<ul style="list-style-type: none"> - Fokus på teksters brugssituation og intentionalitet - Fokus på teksters struktur - Fokus på tekstdelenes muligheder og begrænsninger 	Link til Slides til lærere: kortlink.dk/267fu
En liste med litteratur og nyttig baggrundsviden + korte forklaringer om fake news	<ul style="list-style-type: none"> - Kendskab til fake news som teksttype. - Begrebsafklaringer ift. teksters troværdighed 	Link til Ressource til lærer: kortlink.dk/267fv

3.1.5 Faglige loops

Fagligt loop nr. 1:

For at få en forståelse af fake news som fænomen starter eleverne i plenum. Sammen arbejder I i klassen med en begrebsafklaring som munder ud i en "brainstorm", som kan danne ramme for fuphistoriers kendetegn og begrebsapparat. Hertil er der lavet slides og begrebsafklaringer I kan tage udgangspunkt i (se ressourcen med slides til forløbet).

Fagligt loop nr. 2:

Efter at have dannet et fælles afsæt for at kunne spore kritisk ind på fake news ser klassen en kort film fra Sofaskolen (Alinea), som handler om fuphistorier og de konsekvenser de skaber. Link findes her, men er også indsat i de tilhørende ressourcer: <https://www.youtube.com/watch?v=LpHv->

[maeFkU&t=872s](#) (Tid ca. 35 min.)

Efter at have sammenlignet videoens indhold med den tidligere gennemførte brainstorm, skal eleverne nu selv søge efter digitale fuphistorier. Dette gøres for at få en viden om, hvor fuphistorier/fake news findes, men også for at spore ind på om eleverne selv er blevet fuppet. Til det arbejde kan den førnævnte "litteraturliste" (se link i oversigt) bruges, så eleverne har et stillads at læne sig op ad, men eleverne kan også få frit slag på internettet.

Fagligt loop nr. 3:

Fokus på: Hvordan argumenterer fake news?

Efter eleverne selv har fundet teksteksempler, kan I vælge at arbejde videre med disse, eller I kan bruge de to eksempler som er præsenteret i den tilhørende ressource.

Hvordan argumenterer Fake news?

Tag et kig nærmere på de eksempler på fake news, som I selv har fundet, eller brug disse to eksempler:

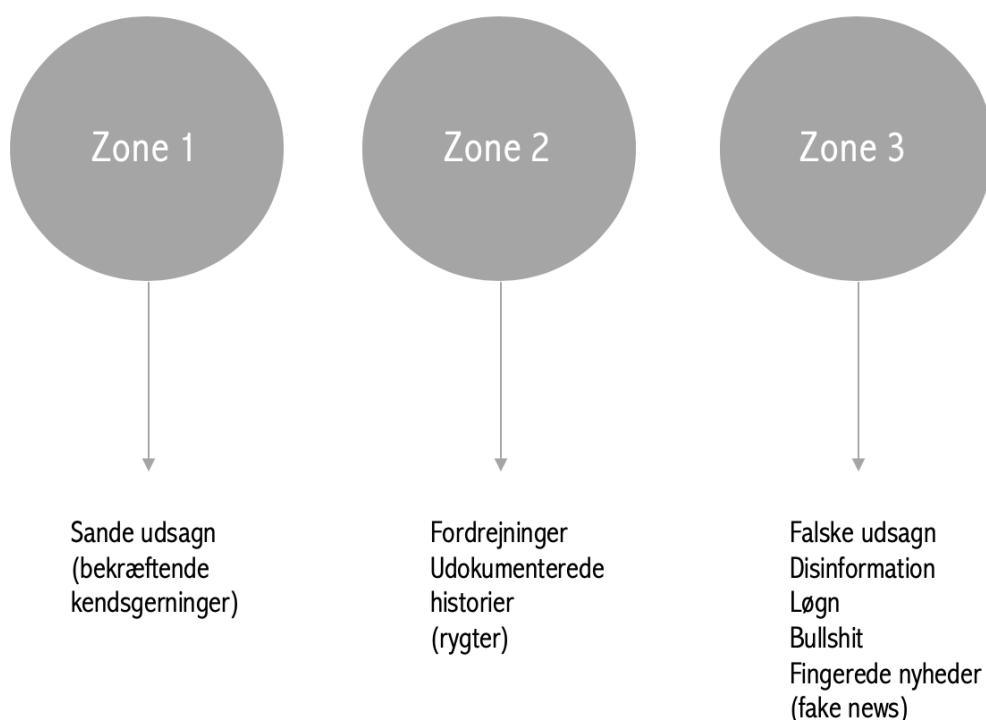
- 1) Ekstra Bladet: Løkke troppede op på rektors kontor
(Link: <https://ekstrabladet.dk/nyheder/politik/danskpolitik/loekke-troppede-op-paa-rektors-kontor-solrun-fyret-som-laerer/7128804>)
- 2) Onlineposten.dk: 9. klasses elev dømt for vold efter karamelkast (se link i noter)

Opgave - TO DO:

- Lav en liste: Hvilke tekstdele består historien af (billede, tekst, overskrift, layout, grafik, logo/brand, hyperlinks...)?
- Lav en argumentationskæde: Hvordan argumenterer teksterne for det de gerne vil have frem i lyset? (se næste slide)
- Sammenlign: Er der fællesnævnerne/noget der går igen mellem de forskellige tekster? Bruger teksterne en fælles struktur?

De forskellige teksteksempler på fake news skal læses med fokus på hvilke tekstdele/modaliteter teksterne består af samt deres argumentationskæder. Igen er der udviklet spørgerammer og slides til arbejdet med at gennemskue teksters informationskvalitet. Bl.a. indgår nedenstående model som medtager et blik på teksters kvalitet, sandhedsværdi og kilder, som kan vurderes ud fra følgende skala (jo længere ned ad skalaen fra zone 1 til 3, jo større er graden af misinformation):

(Model lavet frit efter: Hendricks og Vestergaard, 2019)

Yderligere følger der analysepunkter i spørgerammen kaldet "Tjek teksten" (se slide) som bl.a. fokuserer på:

- Afsender (kildekritik)
- Fejl i teksten (layout, skriftsprog, brug af modaliteter)
- Overdrivelse (sprogbrug, relevans, satire, skjult reklame)
- Propaganda (vildlede og forvirre modtager, manipulation)

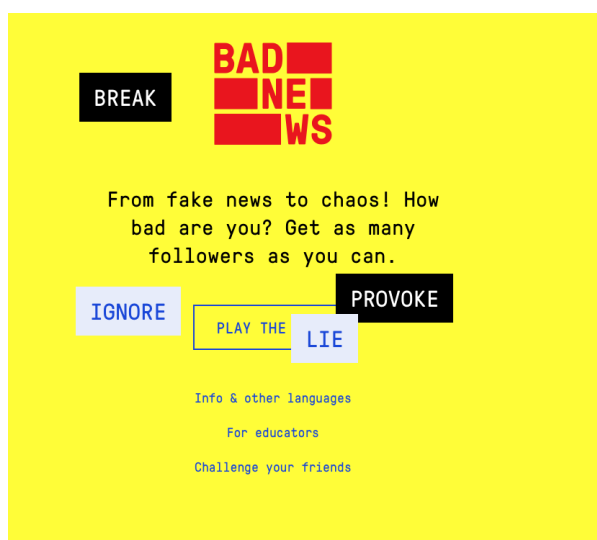
Fagligt loop nr. 4:

Når eleverne har fået kendskab til fuphistorier som teksttype, og hvilke situationer de typisk optræder i, vil det være givtigt at vinkle emnet ind på, hvordan disse fuptekster spredes på nettet. Til dette arbejde findes der et online spil, hvor eleverne i en lukket, simuleret verden sikkert kan afprøve at vælge og sprede fake news. Her kan de opleve den hast nyhederne kan deles med,

hvor populære deres profiler kan blive osv. Spillet er på engelsk, men som udgangspunkt kan 9. klasses elever knække koden sprogligt.

RESSOURCE:	FAGLIGE MÅL:	HVOR FINDER JEG RESSOURCEN?
Online spil Simuleret virkelighed til spredning af fake news	Et led i at oparbejde en konsekvensvurdering af fake news Indsigt i "hvor nemt" det er at producere og sprede fake news	Link til online-spil: https://www.getbadnews.com/#intro

Se også ressourcen med slides til forløbet for yderligere introduktion m.m.

3.2 Udfordrings- og konstruktionsfase

3.2.1 Varighed

Estimeret til 3-4 lektioner à 45 minutter

3.2.2 Konkret(e) udfordring(er)

I de efterfølgende lektioner (Blok 2) arbejdes der videre med fake news, men nu med et mere visuelt fokus. Eleverne skal via et digitalt værktøj, kaldet Twine, markere misinformationers strukturer og tekstdele. Denne øvelse bliver forhåbentlig en øjenåbner for elevernes tilgang til at læse og forstå fake news fremover. Den digitalt myndiggørende del, her med fokus på det kommunikationskritiske, træder frem og gøres konkret med enkle metoder.

3.2.3 Faglige loops

Oversigten over ressourcer til konstruktionsfasen findes her:

RESSOURCE	FAGLIGE MÅL:	HVOR FINDER JEG RESSOURCEN?
<p>Samlede slides til forløbet</p> <p>I disse slides finder I måloversigter, bud på arbejdsopgaver plus noter m.m. til lærere og elever</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Fokus på teksters brugssituation og intentionalitet - Fokus på teksters struktur - Fokus på tekstdelenes muligheder og begrænsninger 	<p>Link til Slides til lærere: kortlink.dk/267fu</p>
<p>Kort introduktion og link til det digitale værktøj Twine</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Fokus på at dekomponere tekster og tekstdele - Fokus på at arbejde digitalt med aktuelle tekster og deres strukturer - Fokus på modellering af tekster og argumentation 	<p>Link: kortlink.dk/267fw</p> <p>Link til det digitale værktøj: http://twinery.org/</p>
<p>Tekst til fælles analyse og dekomponering</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Fokus på fuphistories intentionalitet - Fokus på tekstdele - Fokus på tekstens argumentation + brugssituation 	<p>BITCOIN CODE (tekst): https://web.archive.org/web/20180807110159/http://top-topic.co/Den-danske-regering-er-rystet-over-opdagelsen-af-dette-NYE-undergrundsbanksystem/</p>

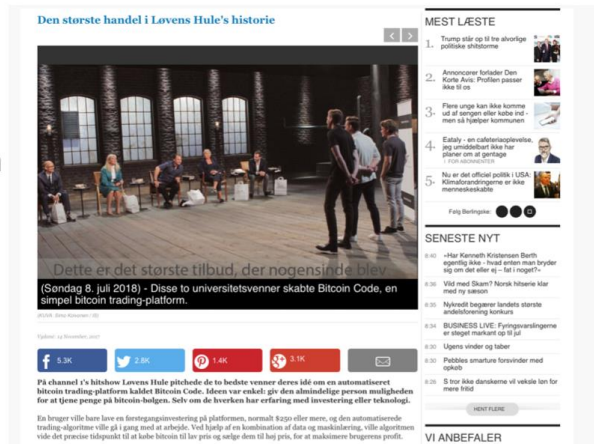
Fagligt loop nr. 5:

Klassen læser nu den samme tekst, som skal danne udgangspunkt for analyse og dekomponering i det digitale værktøj kaldet Twine.

Analyse og dekomponering af tekst

Tekst: Bitcoin Code

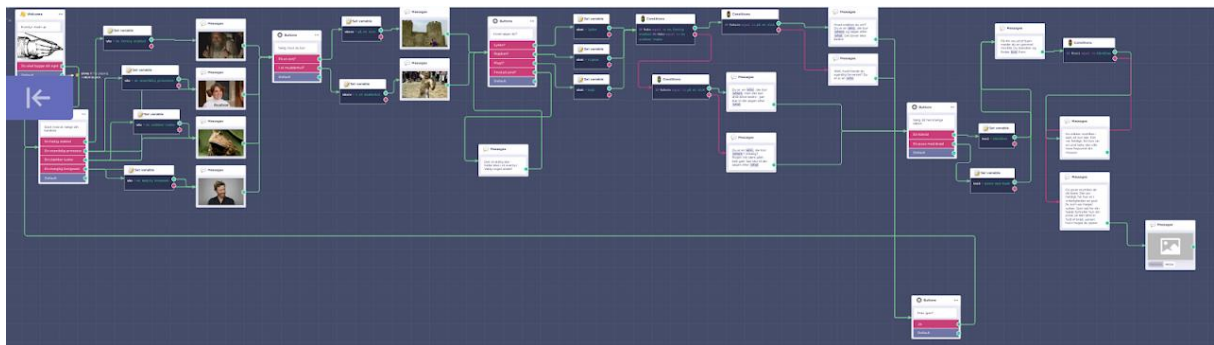
I skal analysere teksten ud fra spørgerammen og zoner, som I kender fra tidl. slides. Hav især fokus på tekstens dele og tekstens argumentation (Se næste slide)

Link til tekst:

<https://web.archive.org/web/20180807110159/http://top-topic.co/Den-danske-regering-er-rystet-over-opdagelsen-af-dette-NYE-unde-grundsbanksystem/>

Efter endt analyse indsættes analysens dele med screenshots osv. fra teksten i Twine. Via dette værktøj kan eleverne systematisere tekstens struktur og dele, samt oprette argumentationskæderne i visuel form. En analyse kan se sådan ud:

Der forklares mere detaljeret i de tilhørende slides hvordan værktøjet virker, og hvilke opgaver I kan løse i den sammenhæng.

Når alle elevgrupper har indsat analysen i Twine, laver I en fælles opsamling og sammenligning af analyserne. I denne proces giver læreren og også eleverne indbyrdes hinanden feedback på deres analyser og kvaliteten heraf. Til det arbejde kan I bruge følgende spørgeramme:

- Hvordan ser jeres Twine billeder ud af samme tekst? (sammenlign og hold øje med afvigelser)
- I hvilken grad er I kommet frem til den samme struktur?
- Hvilke tekstdele er centrale for teksten?

- Hvilke argumentationskæder har teksten?
- Hvilke konsekvenser skaber denne tekst?

Fagligt loop nr. 6:

Som opsamling på elevernes viden om fake news, teksternes sammensatte dele og kommunikationsform fokuseres der nu på fake news' og fuphistoriers konsekvenser samt hvordan de spredes på nettet. I de tilhørende ressourcer findes to eksempler på, hvor fake news har haft alvorlige konsekvenser. Disse eksempler tages op til debat, og eleverne kan her trække på viden fra de andre 5 faglige loops (ex. Loop nr. 3 med fokus på graden af sandhedsværdi og loop nr. 4 omhandlende spredning af fake news). Spørgsmål fra loop nr. 5 kan evt. gentages i denne aktivitet.

3.2.4 Feedbackloops

Undervejs i forløbet arbejdes der med feedback. F.eks. sammenligner eleverne bl.a. deres analyser og synspunkter både i grupper og i plenum. Her får klassen mulighed for at få respons fra hinanden, men også fra læreren. De forskellige opstillede spørgerammer og modeller kan danne afsæt som opsamlingspunkter og pejlemærker for kritisk stillingtagen. Dermed har feedbacken i dette forløb primær en mundtlig dimension.

3.3 Outrofase: Ny forståelse og nye kompetencer

I den sidste og tredje blok er det formålet at eleverne skal bruge deres nye viden om fake news til at remixe og producere deres egne nyhedshistorier, men også give feedback til andre elevers egenproduktioner.

Forløbets afsluttende del minder om en kort designproces, hvor et digitalt produkt udgør processens synlige output. Designet af nyhedsteksten følger ikke som sådan en konkret designproces med divergente og konvergente faser. Den vil være mere "låst", da der evt. bruges en skabelon, men diskussionen omkring indhold, layout og formål vil stadig vægtes i forløbet. Eleverne kan indhente kendte elementer fra andre forløb i enten TEKfaget eller danskfaget, da de har givet eleverne erfaringer og som kan genbruges – Ex. Arbejdet med lyd som repræsentationsform/ressource (Se forløb fra foråret 9. klasse). Det kan være med til at skabe overførselsværdier mellem forløbene.

3.3.1 Varighed

Estimeret til 4-5 lektioner à 45 minutter

Fagligt loop nr. 7:

Opgave til elever:

I skal nu selv sammensætte og forfatte en falsk nyhed. I må gerne tage udgangspunkt i en aktuel nyhed, eller en historie I har arbejdet med, og fordreje dennes indhold. I må også gerne lave jeres helt egen nyhedshistorie – husk dog den skal være realistisk.

Brug Twine-teknologien til planlægning af jeres nyhedshistorie (arbejd her med hvilke dele teksten skal indeholde, eksempler på mundtlige eller skriftlige tekststykker som skal indgå i den færdige tekst osv.). Skriv derefter jeres tekst i et selvvalgt program (ex. pages, word, eller måske I har adgang til skoletube, hvor der findes flere programmer til opsætning af multimodale tekster).

Vær opmærksom på tekstens layout, intentionalitet, informationskvalitet og relevans.

I arbejder enten parvis eller i mindre grupper.

I skal til sidst fremlægge jeres tekst på klassens fælles "redaktionsmøde", hvor I får feedback inden en endelig "udgivelse".

Se ressourcen med slides for yderligere info (her opstilles bl.a. forskellige brugssituationer ift. hvordan og hvorfor eleverne skal lave fake news).

Oversigt over ressourcer til outrodelen:

RESSOURCE	FAGLIGE MÅL:	HVOR FINDER JEG RESSOURCEN?
Samlede slides til forløbet I disse slides finder I måloversigter, bud på arbejdsopgaver plus noter m.m. til lærere og elever	<ul style="list-style-type: none"> - Fokus på teksters brugssituation og intentionalitet - Fokus på teksters struktur - Fokus på tekstdelenes muligheder og begrænsninger 	Link Slides til lærere: kortlink.dk/267fu
Kort introduktion og link til det digitale værktøj Twine	<ul style="list-style-type: none"> - Fokus på at dekomponere tekster og tekstdele - Fokus på at arbejde digitalt med aktuelle tekster og deres strukturer - Fokus på modellering af tekster og argumentation 	Link: kortlink.dk/267fw Link til det digitale værktøj: http://twinery.org/
Evaluerings-/feedbackværktøj	<ul style="list-style-type: none"> - Fokus på egne og andres tekster ift. troværdighed, brugssituation og intentionalitet - Konsekvensvurdering af fake news som fænomen - Fokus på argumentation 	"Lærerens tjeke" Link: kortlink.dk/267hr

3.3.2 Fremlæggelse og introspektion

I den sidste fase "udgives" teksten og eleverne argumenterer for deres remixede nyhedstekst i en kort fremlæggelse/præsentation. Fremlæggelsen rammesættes som et "redaktionsmøde" (se ressourcen med slides til forløbet samt næste afsnit med Evaluering og Progression). Du som lærer er redaktør, og styrer slagets gang til mødet. Eleverne får i den sammenhæng feedback fra både kammerater og lærer.

Opstår der spændende etiske diskussioner undervejs kan det være væsentligt at bringe dem i spil, og evt. bede eleverne om at reflektere videre i deres egne noter eller andre steder. Der reflekteres på "redaktionsmødet" over både proces, produkt samt over læringsudbytte.

4. Perspektivering

4.1 Evaluering

Læreren er aktiv og vejledende gennem hele forløbet. Han/hun har derfor mulighed for at foretage løbende formativ evaluering af de enkelte gruppers arbejde. Læreren må meget gerne stille de mere udfordrende spørgsmål som vægter etiske overvejelser f.eks. ift. manipulation og misinformation i tekster. Forsøg gerne at få små diskussioner og refleksioner i gang hos eleverne.

I det iscenesatte "redaktionsmøde" er der i den tilhørende ressource med slides listet nogle opmærksomhedspunkter du kan have som "ansvarshavende redaktør". Disse referer til de konkretiserede læringsmål for forløbet som udgøres af følgende mål:

- Eleven kan gennemskue teksters troværdighed
- Eleven kan kritisk reflektere over teksters afsender-modtagerforhold
- Eleven får viden om teksters brugssituation og intentionalitet, og kan herfra foretage en konsekvensvurdering
- Elever kan sætte læste tekster i relation til aktuelle problemstillinger om fake news

Ud fra de 4 listede læringsmål, omformuleret til spørgsmål, kan I nå godt omkring elevernes forståelse af teksters indhold, kontekst og troværdighed. Du er selvfølgelig selv velkommen til at formulere andre eller flere spørgsmål, end dem der er listet i den tilhørende ressource.

Som evaluerings-/feedbackværktøj kan en anden ressource kaldet "Lærernes tjek" anvendes (se link til ressource i skema ovenfor). Lærernes tjek er en samlebetegnelse for en række spørgende og lyttende aktiviteter både skriftligt og mundtligt, hvor læreren skaffer sig indsigt i elevens færdigheder, viden eller kompetenceudvikling. Her kan vælges en dialogisk tilgang med det mål at opnå indsigt i, hvordan eleven tænker, reflekterer og argumenterer.

4.2 Progression

Forløbet danner grobund for en viden om fake news og denne teksttypes struktur og virkning. Kendskab til fake news kan bruges centralt i mange fag, og kobles videre til arbejdet med afsender-modtagerforhold, hjemmesider, andre opinionstekster m.m. Yderligere vil det være nærliggende at medtage området med fake news som fordybelsesområde til elevernes mundtlige prøve. I den sammenhæng kunne eksempler på fordybelsesområder med relation til fake news være:

- Nyhedsmedier
- SoMe (Sociale Medier) – og hvad så?
- Fake news
- Kommunikation og troværdighed
- Danmark i en global verden
- Multimodale tekster
- "Det er løgn?!"
- I krisetider er vi svage

Både du som lærer, men også eleverne kan finde på flere spændende titler til fordybelsesområder.

4.3 Differentieringsmuligheder

Samarbejdet i forløbet her foregår hovedsageligt enten parvis eller i mindre grupper, som selv vælger formål/indhold med deres egenproduktioner. Læreren kan derfor lade nogle grupper fordybe sig mere i enkeltfaser alt efter interesse og fagligt niveau.

Forløbet lægger op til en vekslen mellem plenum og gruppeaktiviteter med henblik på både at kunne lade eleverne arbejde i egne tempi, men også i gentagne loops plus følge med i de øvrige grupper arbejde.

Er der tid og mulighed kunne nedenstående digitale spil om opslag af falske nyheder være givende for forløbet. Dette er IKKE det samme spil som i introfasen. Dette spil medtager også en økonomisk vinkel, brugerprofiler og andet. Derfor kan det tage lidt længere tid. Det skal understreges at spillet her også er på engelsk, men igen, da det er 9. klasses elever, er det muligt mange elever forstår spillets indhold uden de store problemer. Spillet kan evt. bruges i forbindelse med differentiering, både ift. elevernes faglige niveau, arbejdstempo og motivation.

Link til spil: <https://www.fakeittomakeitgame.com>

Fake It To Make It

I am working on a new game about propaganda and influence! You can be among the first to learn more by [joining my mailing list!](#)

Welcome to Fake It To Make It, a social-impact game about fake news.

You can read more about the game [on this page](#). However, I suggest that you play first!

If you need to stop in the middle of your game, it should be okay, as long as you have local storage enabled. (You probably do.) Just come back to this page, where you will find your automatically saved games.

🇩🇪 [Sprichst du Deutsch? Sie können hier auf Deutsch spielen!](#)

 [Start A New Game](#)

If you enjoy this game, please consider sharing it:

Created by [Amanda Warner](#). Keep in touch by [joining my mailing list](#).